

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023/2024 – 2025/2026
Rok akademicki 2024/2025, 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Drugi instrument
Kod przedmiotu*	B8/EI
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Muzyki
Kierunek studiów	Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	rok II, semestr 3 i 4, rok III, semestr 5 i 6.
Rodzaj przedmiotu	przedmiot podstawowy
Język wykładowy	polski
Koordinator	dr hab. Leszek Suszycki
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab. Leszek Suszycki, dr Anita Lehmann, mgr Łukasz Rusin, dr Krzysztof Uściłowski, dr hab. Tomasz Zajęc, prof. dr hab. Paweł Paluch

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostki

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
3		15 godz.							2
4		15 godz.							2
5		15 godz.							2
6		15 godz.							2

1.2. Sposób realizacji zajęć

Zajęcia w formie tradycyjnej

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

Zaliczenie na ocenę po semestrze 3, 4, 5, 6

Egzamin po semestrze 6

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Predyspozycje manualne oraz zaliczenie I roku studiów I stopnia.
--

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Opanowanie teoretycznej i praktycznej wiedzy w zakresie podstawowych zagadnień techniki gry na wybranym instrumencie /gitara; akordeon; flet; organy/
C ₂	Poznanie podstawowych wiadomości z zakresu budowy i historii instrumentu.
C ₃	Nabycie niezbędnej umiejętności czytania nut a' vista prostego zapisu nutowego.
C ₄	Poznanie podstawowych środków warsztatowych umożliwiających kształtowanie strony wyrazowej.
C ₅	Poznanie podstawowego repertuaru z instrumentu
C ₆	Rozwój umiejętności samodzielnej i konstruktywnej oceny.
C ₇	Dostosowanie artykulacji i sposobu wydobycia dźwięku do epoki i stylu utworu. Dobór właściwych środków wykonawczych.
C ₈	Wykształcenie prawidłowych nawyków warunkujących w miarę swobodną pracę obu rąk w obrębie repertuaru o adekwatnym stopniu trudności do aktualnie posiadanych umiejętności.
C ₉	Rozwój umiejętności konstruktywnej krytyki i samooceny własnych wykonań oraz motywacji do doskonalenia swoich umiejętności.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Posiada orientację w zakresie podstawowych zagadnień techniki gry oraz obsługi instrumentu.	K_W11
EK_02	Identyfikuje wykonywany utwór z epoką, w której został skomponowany.	K_W01
EK_03	Posiada znajomość budowy utworu muzycznego, rozumie znaczenie znaków dynamicznych, agogicznych, artykulacyjnych i oznaczeń akordowych oraz ich rolę w kształtowaniu oblicza artystycznego studiowanych dzieł.	K_W02
EK_04	Z pomocą nauczyciela potrafi praktycznie zastosować wiedzę z zakresu podstawowych zagadnień dotyczących gry na instrumencie.	K_U10
EK_05	Posiada umiejętności techniczne i umie wykorzystać je w repertuarze adekwatnym do swoich możliwości.	K_U02; K_U10
EK_06	Przy częściowej pomocy nauczyciela rozwiązuje problemy techniczne, rozpoznaje przyczyny popełnianych błędów i stara się je eliminować w samodzielnej pracy.	K_U01
EK_07	Podejmuje próby formułowania konstruktywnej, krytycznej oceny własnych wykonań.	K_K02
EK_08	Dąży do ciągłego doskonalenia swojego warsztatu. Jest otwarty na sugestie pedagoga dotyczące wyboru metody ćwiczenia, aplikatury itd.	K_K03

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

EK_09	Wykazuje potrzebę ciągłej pracy nad swoim warształem wykonawczym oraz jest otwarty na zmieniające się warunki wykonywania zawodu.	K_Ko4
-------	---	-------

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne

B. Problematyka ćwiczeń, konwersatoriów, laboratoriów, zajęć praktycznych

GITARA - Treści merytoryczne
Znajomość podstawowych pojęć i umiejętności (budowa gitary, postawa grającego, aparat gry, zasadnicze techniki gitarowe, znajomość położenia dźwięków na gryfie.
Umiejętność prawidłowego odczytu zapisu muzycznego
Doskonalenie warsztatu technicznego (wieloaspektowej techniki wykonawczej)
Umiejętność analizy prostych utworów pod względem formy, zastosowanych technik gitarowych, artykulacji, rozwoju fraz.

AKORDEON - Treści merytoryczne
Opanowanie podstawowych wiadomości na temat budowy akordeonu, poznanie podstawowych części i ich funkcji, umiejętność ich poprawnego nazwania.
Opanowanie swobodnego posługiwania się aparatem gry poprzez prawidłową korelację lewej i prawej ręki.
Rozwijanie techniki gry na bazie gam i etiud
Rozwijanie umiejętność gry w fakturze homofonicznej i polifonizującej
Rozwijanie umiejętność grania różnymi sposobami artykulacji (legato, portato, staccato).
Realizacja różnych form muzycznych (utwory: cykliczne, dowolne i w fakturze polifonizującej)

ORGANY - Treści merytoryczne
Określenie różnic w technice gry pomiędzy organami a fortepianem.
Umiejętność przygotowania organów do gry.
Opanowanie podstawowych wiadomości na temat budowy organów, poznanie podstawowych części i ich funkcji, umiejętność ich poprawnego nazwania.
Poznanie zasad działania różnych traktur organów, rozróżnianie głosów poszczególnych rejestrów, umiejętność posługiwania się urządzeniami stołu gry.
Opanowanie swobodnego posługiwania się aparatem gry poprzez prawidłową korelację lewej i prawej ręki.
Umiejętność gry wielogłosowej na manuale.
Umiejętność grania na dwu manualach oraz dokonywania zmiany manualu podczas gry.
Umiejętność grania różnymi sposobami artykulacji (legato, non legato, portato, staccato).
Praca nad realizacją poprawnego wykonania preludium i fugi lub preludium chorałowego J. S. Bacha z pedałem (doskonalenie barokowej techniki gry na pedale).
Praca nad realizacją poprawnego wykonania preludium i fugi lub preludium chorałowego J. S. Bacha z pedałem (doskonalenie barokowej techniki gry na pedale).
Kształcenie techniki gry na organach, pozwalające na wykonanie utworów z różnych epok, zgodnie z zapisem i kanonami stylistycznymi.
Umiejętność posługiwania się efektywnymi technikami ćwiczenia na instrumencie

FLET - Treści merytoryczne
- Znajomość historii instrumentów – rodzina fletów prostych (podłużnych).
- Opanowanie swobodnego posługiwania się aparatem oddechowym. Opanowanie właściwego zadęcia, ataku i kończenia dźwięku - flet prosty sopranowy.
- Opanowanie techniki gry z uwzględnieniem zaawansowanej biegłości technicznej palców, pracy języka, zmiennej plastyki jamy ustnej umożliwiającej różne rodzaje artykulacji.
- Opanowanie korekty intonacji i świadomego kształtowania dźwięku.
- Granie a vista utworów z uwzględnieniem prawidłowej artykulacji (interpretowanie utworu zgodnie z jego budowa formalną, i charakterem epoki).
- Rozumienie pojęć muzycznych, samodzielne odnajdywanie środków wyrazu. Indywidualna interpretacja utworu.
- Współpraca z akompaniatorem

3.4 Metody dydaktyczne

Pokaz, prezentacja. Zajęcia praktyczne, indywidualna praca ze studentem nad wybranym repertuarem obejmująca wieloaspektową analizę problemów wykonawczych oraz możliwości interpretacyjnych. Dyskusja, rozwiązywanie problemów technicznych, samodzielne słuchanie sugerowanych wykonań w fonotece lub w Internecie, konstruktywna krytyka interpretacji. Konsultacje indywidualne.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw., ...)
EK_01	ZALICZENIE, EGZAMIN	ĆWICZENIA
EK_02	OBSERWACJA ZAJĘĆ	ĆWICZENIA
EK_03	ZALICZENIE, EGZAMIN	ĆWICZENIA
EK_04	OBSERWACJA ZAJĘĆ	ĆWICZENIA
EK_05	ZALICZENIE, EGZAMIN	ĆWICZENIA
EK_06	OBSERWACJA ZAJĘĆ	ĆWICZENIA
EK_07	OBSERWACJA ZAJĘĆ	ĆWICZENIA
EK_08	OBSERWACJA ZAJĘĆ	ĆWICZENIA
EK_09	OBSERWACJA ZAJĘĆ	ĆWICZENIA

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

GITARA:

Postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych i muzycznych.

Zaliczenie po trzecim, czwartym i piątym semestrze odbywa się w formie praktycznego przesłuchania przed komisją uczelnianą. Student prezentuje przygotowany i ustalony wraz z wykładowcą program obejmujący cztery utwory lub ćwiczenia w tym minimum dwa grane z pamięci.

Egzamin po szóstym semestrze, na zakończenie cyklu kształcenia odbywa się, w formie praktycznego przesłuchania przed komisją uczelnianą. Student prezentuje przygotowany i ustalony wraz z wykładowcą program obejmujący cztery utwory o różnej stylistyce. Program powinien być wykonany z pamięci.

Kryteria oceny:

Ocena łączna składa się w 30% z oceny ciągłej - prezentacji bieżących (w trakcie ćwiczeń) oraz w 70% z oceny wykonania repertuaru w trakcie zaliczenia semestralnego, egzaminu. Ocenie komisji w trakcie zaliczenia /egzaminu podlega zaprezentowany program pod względem: precyzji wykonania, zgodności tekstu, interpretacji i stylowości

Skala ocen :

5.0 – ocenę tą otrzymuje student za grę bezbłędną technicznie i interesującą od strony muzycznej, wykazujący systematyczną aktywność ,kreatywnie realizujący zadania i wykazujący się dużą wrażliwością artystyczną. Poziom jego umiejętności instrumentalnych kwalifikuje go do prezentacji realizowanego programu na estradzie.

4.5-ocenę tą otrzymuje student za systematyczną aktywność oraz grę interesującą od strony muzycznej i technicznej. W opanowanym przez niego materiale muzycznym można dopatrzeć się niewielkich niedociągnięć.

4.0- ocenę tą otrzymuje student za systematyczną aktywność w pracy ,grę prawie bezbłędną technicznie , dość interesującą pod względem muzycznym z niedociągnięciami w zakresie interpretacyjnym.

3.5- ocenę tą otrzymuje student za zadowalającą aktywność podczas zajęć, grę z brakami technicznymi i muzycznymi, ale z pracą dającą podstawy do oczekiwania nadrobienia tych zaległości.

3.0-ocenę tą otrzymuje student za małą aktywność w semestrze oraz grę z wyraźnymi brakami technicznymi i muzycznymi, lecz mimo to realizujący podstawowe wymagania prezentowanych utworów ,rokujący pozytywny rozwój.

2.0-ocenę tą otrzymuje student za niską frekwencję na zajęciach (poniżej 50%) grę z licznymi wyraźnymi błędami technicznymi i muzycznymi , który nie opanował materiału nauczania, nie podejmujący działań wskazanych przez prowadzącego przedmiot w celu zniwelowania błędów oraz zaległości technicznych i muzycznych.

AKORDEON:

Zaliczenie po trzecim, czwartym i piątym semestrze odbywa się w formie praktycznego przesłuchania przed komisją uczelnianą. Student prezentuje przygotowany i ustalony wraz z wykładowcą program obejmujący etiudę, utwór dowolny oraz część utworu cyklicznego (program wykonywany jest częściowo z pamięci i częściowo z nut).

Egzamin po szóstym semestrze na zakończenie cyklu kształcenia odbywa się w formie praktycznego przesłuchania przed komisją uczelnianą. Student prezentuje przygotowany i ustalony wraz z wykładowcą program obejmujący etiudę, utwór dowolny oraz utwór cykliczny (część programu może

być przygotowywana we wcześniejszym okresie studiów i powtórzona do egzaminu). Program wykonywany jest częściowo z nut i częściowo z pamięci.

Kryteria oceny;

- Opanowanie repertuaru.
- Systematyczność pracy.
- Poprawność wykonania programu z nut i z pamięci

ORGANY:

Postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych i muzycznych

Zaliczenie po trzecim, czwartym i piątym semestrze odbywa się w formie praktycznego przesłuchania przed komisją uczelnianą. Student prezentuje przygotowany i ustalony wraz z wykładowcą program obejmujący trzy utwory (program wykonywany jest z nut).

Egzamin po szóstym semestrze na zakończenie cyklu kształcenia odbywa się w formie praktycznego przesłuchania przed komisją uczelnianą. Student prezentuje przygotowany i ustalony wraz z wykładowcą program obejmujący trzy utwory (część programu może być przygotowywana we wcześniejszym okresie studiów i powtórzona do egzaminu) - program wykonywany jest z nut.

Kryteria oceny;

- Opanowanie repertuaru.
- Systematyczność pracy.
- Poprawność wykonania programu z nut

FLET:

Postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych i muzycznych

Zaliczenie po trzecim, czwartym i piątym semestrze odbywa się w formie praktycznego przesłuchania przed komisją uczelnianą. Student prezentuje przygotowany i ustalony wraz z wykładowcą program obejmujący trzy utwory (program wykonywany jest z nut).

Egzamin po szóstym semestrze, na zakończenie cyklu kształcenia odbywa się w formie praktycznego przesłuchania przed komisją uczelnianą. Student prezentuje przygotowany i ustalony wraz z wykładowcą program obejmujący trzy utwory (część programu może być przygotowywana we wcześniejszym okresie studiów i powtórzona do egzaminu), program wykonywany jest z nut.

Kryteria oceny;

- Opanowanie repertuaru
- Systematyczność pracy
- Wykonanie programu z nut

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	60
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	20
Godziny nie kontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	120
SUMA GODZIN	200
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	8

- Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	
zasady i formy odbywania praktyk	

7. LITERATURA

GITARA:

Literatura podstawowa:

Powroźniak: Szkoła gry na gitarze i gitarze hawajskiej, PWM
 J. Powroźniak: Wybór etiud, z. I, PWM
 J. Sagreras: Szkoła gry na gitarze, z. III, ТОРОПОВ, Moskwa
 D. Aguado: Metodo de Guitarra, cz.II, The Guitar School- Iceland
 D. Kreidler: Szkoła na gitarę do zajęć indywidualnych i grupowych. Professional Music Press, Gdnia
 F. Sor: Vingt Quatre Leçons Progressives op.31, PWM
 Literatura uzupełniająca: K. Sosiński: Materiały do nauki gry na gitarze. PWM
 R. Ziemiański: Gitara z nauczycielem i bez, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa.
 J.Powroźniak: Studium techniki gitarowej, PWM.
 T. Mazur: Tabela chwytów akordowych na gitarę, PWM.
 Martin Rätz Klassiker der Gitarre Band I
 Martin Rätz Klassiker der Gitarre Band II VEB DEUTCHER VERLAG FÜR MUSIK LEIPZIG
 Oraz inne materiały ocenione przez wykładowcę za przydatne.

Literatura uzupełniająca:

J. Powroźniak: ABC gitary, PWM
 J. Cardoso: Nauka i metoda techniki gitarowej, Professional Music Press, Gdynia

ORGANY:

LITERATURA PODSTAWOWA:

- J. Pachelbel-Toccaten, fantasien, preludien, ricercaren und ciacconen (Z. I, II)
 - J.S.Bach- komplet utworów organowych- wyd. Berenreiter
 - J. S. Bach- Acht kleine Preludien und fugen BWV 599-644
 - A. Chlondowski- 225 preludiów na organy – wyd. Księgarnia Św. Wojciecha
 - J. Chwałek- „Organy”

- Wł. Żeleński- „Preludia”- wyd. PWN
- „Manualowe utwory dawnych Mistrzów” - wyd. PWN

Literatura uzupełniająca:

- Zbiór- „Z polskiej muzyki organowej XVI w.”- wyd. PWN
- Zbiór- „Zeszyty organowe”- opr. B. Rutkowski z .I i II
- Zbiór- „Szkola na organy”, opr. H. Makowski i M. Surzyński, wyd. Archidiecezji Warszawskiej
- F. Mendelssohn- Bartholdy- Preludium d- moll, Andante D-dur, Nachspiel D-dur, wyd. Deutscher Verlag fur Musik- Leipzig 1988r.
- A. Chlondowski- Preludia na organy- wyd. PWN
- M. Sawa-Preludia organowe na temat polskich pieśni kościelnych.

DOWOLNA LITERATURA ZAPROPONOWANA PRZEZ PROWADZĄCEGO NAUKĘ GRY NA ORGANACH, UMOŻLIWIAJĄCA REALIZACJĘ TREŚCI MERYTORYCZNYCH TEGO PRZEDMIOTU.

AKORDEON:

Literatura podstawowa:

stosownie do autorskich programów nauczania pedagogów przedmiotu, adekwatnych do stopnia zaawansowania muzyczno-technicznego studentów, ze szczególnym uwzględnieniem współczesnych kompozytorów polskich i zagranicznych, m.in. B. Dowlasza, B. K. Przybylskiego, Cz. Grudzińskiego, B. Kaszuby, A. Krzanowskiego, M. Bortnowskiego, J. Mądrowskiego, K. Naklickiego, M. Zimki, K. Olczaka, M. Niziurskiego, A. Tuchowskiego, Ł. Wosia a także: A. Piazzolli. R. Galliano, N. V. Bentzona, F. Angelisa, N. Czajkina. Oprócz literatury oryginalnej, wykładowca wykorzystuje utwory dawnych mistrzów, korzystając z dostępnych opracowań lub tworząc je samodzielnie, lub ze studentami.

Literatura uzupełniająca:

- Adamowicz-Kaszuba, T., *Con fisarmonica – akordeon w muzyce kameralnej w składach mieszanych w kontekście źródeł współczesnej praktyki artystycznej*, Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu, Poznań, 2009;
- Adamowicz-Kaszuba, T., *Muzyka programowa XX wieku w repertuarze akordeonowym*, Akademia Muzyczna im. F. Chopina w Warszawie. Warszawa 2006;
- Dastyk, J., Galas, S., Powroźniak, J., Puchnowski, W.L., *Akordeon od „a” do „z”*, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Kraków 1966;
- Dowlasz, B., *Akordeon w twórczości Bronisława Kazimierza Przybylskiego*. [w:] *Tempus fugit, musica manet. Bronisław Kazimierz Przybylski in memoriam*, red. Dowlasz. B., Śliwkiewicz-Cisak, E. Wydawnictwo Muzyczne POLIHYMNIA, Lublin 2017;
- Kaczorowski, S., *Bronisław Kazimierz Przybylski (1941-2011) – człowiek, kompozytor, pedagog. Wspomnienie o moim Profesorze*. [w:] *Tempus fugit, musica manet. Bronisław Kazimierz Przybylski in memoriam*, red. Dowlasz. B., Śliwkiewicz-Cisak, E. Wydawnictwo Muzyczne POLIHYMNIA, Lublin 2017;
- Pater, J., *Andrzej Krzanowski – próba fragmentarycznego przeglądu twórczości akordeonowej w aspekcie języka muzycznego*, Zeszyt Naukowy Katedry Akordeonistyki, Akademia Muzyczna im. F. Chopina w Warszawie, Warszawa 1996;
- Pichura, J., *Środki wyrazowe współczesnej literatury akordeonowej*, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Częstochowie, Częstochowa 1997;
- Puchnowski, W.L., *Szkola miechowania i artykulacji akordeonowej*, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Kraków 1964-1980;

FLET

Literatura podstawowa:

- Ladislav Daniel - Škola hry na sopranovou zobcovou fletnu cz. I
- Jadwiga Socha – Flet podłużny – podręcznik, samouczek
- Iakov Kopacik - Hrave prsty – 67 etiud na flet sopranowy
- Wybrane formy cykliczne z literatury fletowej (koncert, sonata, suita):
- Sonata G-dur – James Hook, Sonata a-moll – Arcangelo Corelli, Sonata F-dur – Jean Baptiste Loeillet, -
- Partita nr 4 g-moll - Georg Philipp Telemann
- Towarnicki, Kusiak, Flet od A do Z
- A. Lehmann, Miniatury na flet i fortepian cz. I
- A. Lehmann, Miniatury na flet i fortepian cz. II
- A. Lehmann, Miniatury na flet i fortepian cz. III
- B. Bartok, Łatwe utwory na flet z fortepianem
- G. Meunier, La Marie-Jeanne
- Paul Harris, Chocolate Box
- E. Koehler, 25 etiud na flet op. 66
- F. Tomaszewski, WYbór etiud na flet cz. I
- J. Donjon, Pan for flute
- L. Moyse, 40 łatwych utworów dla początkujących flecistów
- G. Scheck, Die Floete und ihre Musik

Literatura uzupełniająca:

- M. Tomczak - Melodie na flety proste
- G. Meunier Air clasique
- B. Marcello, 12 sonat na flet i b. c.
- M. Moszkowski, Taniec hiszpański op. 12 nr 1
- E. Koehler Taniec Pierrota
- W. Popp, 6 melodii op. 402,

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej